

Reuzensterns op slaap- plaatsen zomer 2010

Foto Hans Pietersma

Reuzensterns op de Workumerwaard, 5 sept. 2010.

In de afgelopen zomer werden verspreid over het land al 92 Reuzensterns tegelijk op slaapplaatsen geteld. In augustus en september werden vier simultane tellingen georganiseerd in gebieden waarvan bekend is dat hier Reuzensterns voorkomen. Het voorlopige hoogtepunt viel op 27 augustus, toen alleen al rond het Lauwersmeer 25 vogels werden geteld, alsmede 50 aan de Friese IJsselmeerkust. Kleinere aantallen werden ook elders gevonden, onder andere op de Randmeren (15), aan het Markermeer en op het Zuidlaardermeer. Simultane slaapplaatsstellingen vormen voor Reuzensterns de enige goede manier om inzicht te krijgen in de in Nederland aanwezige aantallen. De tellingen vormen bovendien een belangrijke

bouwsteen voor het volgen van ontwikkelingen in de Natura 2000-gebieden die voor Reuzensterns kwalificeren en werden nu voor het derde jaar op rij gehouden. Informatie uit Estland, waar ook de bij ons doortrekkende vogels vandaan komen, wijst op een wisselend broedresultaat (T. Haitjema). In één van de twee grote kolonies (75 paar) werd een bovengemiddeld aantal jongen geteld en konden 50 jongen worden geringd, terwijl in de andere kolonie (34 paar) vermoedelijk juist weinig jongen groot kwamen. Hoe de soort het elders in het Oostzeegebied deed is nog onduidelijk.

Symen Deuzeman & Menno Hornman

Slaapplaatsstellingen van kiekendieven

In het Meetnet Slaapplaatsen staan elk seizoen een of meer soorten extra in de belangstelling. Vorig seizoen de Halsbandparkiet, komende winter Bruine en Blauwe Kiekendief.

Waarom tellen?

Kiekendieven zijn in Nederland (naast het Smelleken) de enige roofvogels die gemeenschappelijk overnachten. De slaapplaatsen vervullen een belangrijke rol. Het zijn plekken waar de vogels informatie uitwisselen over goede voedselgebieden (door elkaars conditie in de gaten te houden en fitte vogels met gevulde kroppen te volgen) en elkaar bescherming bieden (kiekendieven slapen op de grond, wat ze kwetsbaar maakt).

Soms gaat het om tientallen exemplaren, een substantieel deel van de winterpopulatie. Vaak zijn deze plekken niet eens bekend, terwijl ze dus eigenlijk bijzondere bescherming verdienen! Een landelijke telling kan beter inzicht geven in de precieze ligging van deze slaapplaatsen en een landelijke populatieschatting mogelijk maken.

Bruine Kiekendief

Zeeland is zo'n beetje de enige plek waar deze soort overwintert. De 150-200 vogels vormen de meest noordelijke winterpopulatie van Europa en worden reeds goed gevolgd door de Werkgroep Roofvogels Zeeland. Kansrijke gebieden elders zijn het Lauwersmeer, de Oostvaardersplassen, het Ketel- en Zwarte Meer, het Haringvliet en de Biesbosch. Ziet u daar 's winters wel eens Bruine Kiekendieven, meld u dan aan

om slaapplaatsen te zoeken! Dit kan bij een van de regionale Slaapplaatscoördinatoren. Informatie over slaapplaatsen in de nazomer kunt u invoeren op de website.

Blauwe Kiekendief

Blauwe Kiekendieven kunnen 's winters vrijwel overal in Nederland worden waargenomen. Voor een deel zijn het onze eigen broedvogels (want die vertonen nauwelijks trekgedrag), maar de bulk bestaat uit Scandinavische overwinteraars. Veel slaapplaatsen liggen op de zandgronden, de Waddeneilanden, in de Delta en Flevoland. Ongemerkt kunnen zich ook elders flinke aantallen ophouden, die overdag zo verspreid foerageren dat pas op de slaapplaats duidelijk wordt om hoeveel vogels het gaat. Afgelopen winter slapen in de Nieuwkoopse Plassen 35 vogels die overdag uitzwermden over de veenweidegebieden. Overwinteraars arriveren vanaf oktober en vertrekken vanaf maart. Piekaantallen zijn hartje winter aanwezig.

Waar zoeken?

Als kiekendieven naar een slaapplaats vertrekken, is het eerst al foeragerende, en daarna in een rechte lijn. Probeer een in de namiddag waargenomen vogel zo lang mogelijk te volgen en bekijk op een kaart waar een potentiële slaapplaats kan liggen. Vaak zijn het rustige, afgelegen en open plekken met een begroeiing van zo'n 50 cm hoog. Favoriet zijn rietvelden, natte heidevelden, hoogvenen, duinvalleien, kwelders en verruigde of groen-bemeste akkers. De vogels zijn meestal 's avonds het

De Landelijke Dag van SOVON Vogelonderzoek Nederland vindt dit jaar plaats op zaterdag 27 november op een nieuwe locatie: de Radboud Universiteit Nijmegen.

De locatie is prima bereikbaar, zowel met het openbaar vervoer als met de auto.

Nieuw dit jaar is een dubbel lezingenprogramma over vogels, waarmee zowel de beginnende als meer gevorderde vogelaar aan zijn trekken kan komen. Daarnaast is er een derde lezingenprogramma van de VOFF over andere interessante soortgroepen als libellen, nachtvlinders, amfibieën, vissen, planten etc. Als vanouds is er verder een zeer uitgebreide info- en boekenmarkt met meer dan 60 standhouders. Voor de jonge vogelaars (8-12 jaar) wordt er weer een struinexcursie georganiseerd.

De organisatie is in handen van SOVON Vogelonderzoek Nederland in samenwerking met Vogelbescherming Nederland en de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU).

Houdt de SOVON-website www.sovon.nl in de gaten voor het definitieve programma!

Foto: Johan Krol

beste te tellen. 's Ochtends verloopt het uitvliegen heel snel en soms in het halfdonker.

Meedoen

Een landelijke simultaantelling vindt plaats op 9 januari 2011. Op 19 december 2010 en 6 februari 2011 wordt 'facultatief' geteld. Omdat het niet eenvoudig is om alle slaapplaatsen vóór januari 2011 in kaart te hebben, raden we iedereen aan om de decembertelling aan te grijpen om slaapplaatsen te zoeken. De februaritelling is dan bedoeld als achtervang voor een eventueel niet geslaagde januari-telling.

Voor informatie en deelname in Zeeland kunt u terecht bij Henk Castelijns: www.roofvogelszeeland.nl. Via Henk komen de gegevens ook bij ons terecht. Voor de overige provincies kunt u contact opnemen met de regionale slaapplaatscoördinatoren: Jan Schoppers (Gld, Fl, Dr, Ov), Vincent de Boer (NH, Ut, Lb, NB) Jan-Willem Vergeer (ZH) en Jelle Postma (Fr, Gr). Omdat onze Nederlandse Blauwe Kiekendieven vanaf 2005 worden gekleurdingd, is het zinvol om goed op de poten te letten. Het aflezen kan lastig zijn maar daarbij kunnen onderzoekers van SOVON behulpzaam zijn.

Olaf Klaassen

Blauwe Kiekendief, Ameland 29 januari 2007.